

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
3. Prijímateľ	ZŠ s MŠ Oravská Lesná 299
4. Názov projektu	Od rozvoja gramotností k úspechu v živote
5. Kód projektu ITMS2014+	312011T471
6. Názov pedagogického klubu	Klub čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia – prierezové témy
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	Ing. Mária Kvaková
8. Školský polrok	1.2.2020-30.06.2020
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenia písomného výstupu	https://zsoravskalesna.edupage.org

10.

Úvod

Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia – prierezové témy je vytvorený pedagogickými zamestnancami, ktorí zastupujú vzdelávacie oblasti: Jazyk a komunikácia, Človek a príroda, Človek a hodnoty, Človek a svet práce, Matematika a práca s informáciami.

Aktivity prebiehali od septembra 1.2. 2020 do 30.6.2020, nakoľko nastala mimoriadna situácia v súvislosti s pandémiou COVID -19, zasadnutia pedagogických klubov sa uskutočnili:

- V mesiaci február – 2x,
- V mesiaci marec – 1x,
- V mesiaci jún – 2x.

Celkovo sa uskutočnilo 5 zasadnutí pedagogického klubu v tomto polroku.

Dĺžka jedného stretnutia: 3 hodiny.

Varianta klubu: s výstupom (každý školský polrok).

Zameranie pedagogického klubu:

Pedagogický klub sa zameriava na rozvoj čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia v rámci každej zo vzdelávacích oblastí, ako prierezovej témy. Cieľom realizácie aktivít pedagogického klubu je zvýšenie odborných kompetencií pedagogických zamestnancov pre ďalšie zvyšovanie čitateľskej gramotnosti u žiakov a zlepšenie výsledkov žiakov v medzinárodnom testovaní PISA, v Testovaní 9

a Testovaní 5.

Činnost pedagogického klubu sa sústreďí na to, ako zlepšiť výsledky medzinárodných meraní PISA a na možné spôsoby /cesty pre ich zlepšenie, na implementovanie medzi-predmetových vzťahov vo vzdelávacom procese, na identifikovanie problémov vo vzdelávaní a možné spôsoby ich riešenia, výmenu skúseností s aplikovaním nových progresívnych metód a foriem práce, výmenu skúseností s využívaním didaktických postupov a metód orientovaných na rozvoj kľúčových kompetencií žiakov, výmena skúseností s využívaním nových progresívnych a moderných nástrojov na prevenciu závislostí, rasizmu, násilia a iných foriem/ druhov extrémneho správania (aktivity na posilnenie formovania správnych životných postojov mladých ľudí).

Systematickým rozvíjaním čitateľskej gramotnosti u žiakov dosiahneme elimináciu deficitných kognitívnych funkcií. Kognitívne funkcie sú v priamom vzťahu so schopnosťou žiaka byť úspešný v rôznych formách testovania a medzinárodného porovnávania vedomostí.

Ďalšie činnosti realizované v rámci pedagogického klubu:

- Tvorba Best Practice,
- Prieskumno-analytická a tvorivá činnosť týkajúca sa výchovy a vzdelávania a vedúca k zlepšeniu a identifikácii OPS,
- Výmena skúseností pri využívaní moderných vyučovacích postupov,
- Výmena skúseností v oblasti medzi-predmetových vzťahov,
- Tvorba inovatívnych materiálov za každú zo vzdelávacích oblastí,

Diskusné posedenia k preštudovanej odbornej literatúre.

Stručná anotácia

Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia – prierezové témy sa zaoberal nasledujúcimi témami: komunikačné metódy ako zdroj rozvoja čitateľskej gramotnosti, naratívne metódy ako zdroj motivácie k práci s textom, tvorba metodických odporúčaní, ktoré vedú k rozvoju gramotností u žiakov, inovatívne metódy vzdelávania a ich vplyv na rozvoj čitateľskej gramotnosti žiaka, implementácia online nástrojov vo výučbe, rozvoj kritického myslenia v oblasti čitateľskej gramotnosti.

Kľúčové slová

Čitateľská gramotnosť, inovatívne metódy vzdelávania, kritické myslenie, výmena skúseností, dobrá prax.

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Zámerom nášho výstupu je popísať aktivity zrealizované učiteľmi, členmi pedagogického klubu na zasadnutiach pedagogického klubu čitateľskej gramotnosti- prierezové témy.

Priblíženie témy:

Čitateľská gramotnosť a kritické myslenie:

Najdôležitejšou črtou kritického myslenia je snaha o pochopenie akejkoľvek informácie v čo

najširších súvislostiach. Kriticky mysliaci človek má myseľ vytrénovanú tak, že pri akomkoľvek tvrdení, argumente, štúdií či článku pozerá pod povrch. Skúma motívy, logickú súdržnosť prezentovaných tvrdení, dôveryhodnosť použitých dôkazov, poctivosť vo vyvodzovaní dôsledkov či vernosť vedeckej metodológii. Chápe, že na jednu vec sa dá pozerat' z rôznych uhlov pohľadu a miesto toho, aby si z nich vybral jeden konkrétny a ostatné zavrhol, snaží sa ich pochopiť viacero. Kritické myslenie je tiež neustála snaha o zdokonaľovanie vlastného citu pre presnosť vo vyjadrovaní. Výsledkom tejto snahy je štruktúrovaný, konzistentný a logický prejav. Kriticky mysliaci človek totiž neskúma len myslenie iných a informácie z okolitého sveta. Rovnako systematicky a pozorne skúma vlastné pohnútky, myšlienkové pochody a vznik vlastných názorov a rozhodnutí. A na základe tohto pozorovania potom upravuje svoju komunikáciu tak, aby bola jasnejšia a zrozumiteľnejšia. Kritické myslenie je významným prostriedkom pre rozvoj čitateľskej gramotnosti žiakov.

Na základe výmeny skúseností považujeme za dôležité pre podporu kritického myslenia:

1. Kritické čítanie (napr. kontrolou zdroja v použítom texte)
2. Učenie v súvislostiach. Do úvahy vchádzajú posudzovacie štandardy v určitej disciplíne alebo oblasti.
3. Použitie iba tých zdrojov, ktoré sú považované za overené v danej oblasti.
4. Práca s hovoreným slovom. Používajte jazyk, ktorému všetci bez obmedzenia rozumejú.

Čitateľská gramotnosť a inovatívne metódy vzdelávania:

Základnou formou verbálnej komunikácie v ľudskej reči je rozhovor – jazykový styk najmenej dvoch osôb. Pre rozhovor platí pravidlo, že dvaja ľudia nemôžu hovoriť súčasne. Ak sa toto pravidlo nedodrží, slovná komunikácia (nielen v škole) prestáva byť kvalitná, znehodnocuje sa. Vo vyučovacom procese sa vo výraznej miere (spolu s neverbálnymi zložkami komunikovania) uplatňuje aj monológ učiteľa.

Na základe výmeny skúseností sme vytvorili zásady pre aplikáciu dialogickej metódy:

Striedanie replík (replika je prehovor jedného partnera dialógu – trvá, kým nezačne hovoriť iný partner). Dialóg sa skladá z replík idúcich za sebou. Ak táto podmienka nie je splnená, môže ísť o monológ.

- Striedanie roly hovoriaceho a počúvajúceho. Jeden partner hovorí, druhý počúva, potom si roly vymenia.
- Jeden partner reaguje na druhého partnera. Počúvajúci dáva najavo, že hovoriaceho počúva. Ak tento prvok nie je prítomný, môže to viesť k rozpadu dialógu, alebo môže vyvolať stiesnený stav hovoriaceho.
- Hľadanie spoločného významu. Aktéri rozhovoru sa usilujú porozumieť si, dospieť k spoločnému významu. Diskusia o určitom probléme je jednou z ciest vytvorenia bezpečného prostredia v triede. Žiaci by mali vedieť, že môžu pred učiteľom a spolužiakmi voľne vyjadriť svoj názor. Diskusii je

potrebné žiakov postupne naučiť.

- zmysluplná diskusia by mala spĺňať tieto princípy:

1. Každý musí mať šancu povedať svoj názor.
2. Vážme si názory iných – aj rozdielne od našich.
3. Hovoríme k veci, zreteľne, zrozumiteľne a stručne.
4. Hovorí vždy iba jeden, neskáčme si do reči.
5. Počúvame pozorne hovoriaceho.
6. Nesnažme sa domnievať.
7. Každý má právo na omyl, neútočme na seba.
8. Riadiaci diskusie má právo zastaviť radovravných a povzbudí nesmelých.
9. Vždy s úsmevom.
10. Diskusia bude najplodnejšia, ak sa zapojí každý. Tieto princípy slúžia na to, aby bola diskusia konštruktívna, bez neplodných rozporov a zbytočných časových strát. Od toho závisí kvalita riešenia diskutovaného problému.

Jednotlivé inovatívne metódy, s ktorými máme veľmi dobrú skúsenosť sme popísali v jednotlivých správach zo zasadnutia pedagogického klubu.

Jadro:

Popis témy/problém

Problém:

Dôležitou podmienkou efektivity rozvoja čitateľskej gramotnosti je používanie aktivizujúcich metód výučby, ktoré spolu s príslušným obsahom participujú na rozvíjaní životných zručností a kompetencií žiakov. Výučba je teda procesom súčinnosti učiteľa a žiakov. Aktívny má byť nielen učiteľ, ale aj žiak, čo predpokladá menej direktívne riadenie učebných aktivít žiakov. Direktivita sa znižuje smerom k metódam učenia s aktívnejším zapojením žiakov, ktoré naopak rastie. Aktivizujúce metódy sú postupy, ktoré vedú vyučovanie tak, aby boli výchovnovzdelávacie ciele dosahované najmä na základe vlastnej učebnej práce žiakov, pričom sa dôraz kladie na riešenie problémov. V kontexte s činnostným, skúsenostným a zážitkovým vyučovaním majú silný potenciál inovovať výučbu v triedach. Môžu sa použiť v rôznych variáciách, prispôbených konkrétnym učebným podmienkam.

Príklady techník tvorivého učiteľa:

- podnecovanie učebnej iniciatívy žiakov,
- ne autoritátorstvo, vytvorenie slobodného prostredia pre prácu,
- podporovanie tvorivého myslenia žiakov vytváraním podmienok pre ich tvorivú prácu,
- umožňovanie intelektuálnej flexibility žiakov,
- povzbudzovanie žiakov k sebahodnoteniu,
- rozvíjanie ich citlivosti k problémom druhým ľuďom,

- ovládanie techniky kladenia otázok,
- podporovanie žiakov pri prekonávaní neúspechu.

Medzi aktivizujúce metódy, ktoré odporúčame implementovať do edukácie, patria:

- 1) dialogické (diskusné) metódy
- 2) metódy skupinového vyučovania a kooperatívneho učenia
- 3) projektové metódy
- 4) metódy rozvíjajúce kritické myslenie
- 5) prípadové metódy (vrátane situačnej metódy)
- 6) hranie rolí (dramatizácia, inscenačné metódy)
- 7) simulačné metódy
- 8) metóda objavovania a riadeného objavovania
- 9) výskumné metódy

Len prostredníctvom implementácie inovácii do vzdelávania môžeme hovoriť o cielenom rozvoji čitateľskej gramotnosti.

Záver:

Zhrnutia a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov

Metodické odporúčanie pre elimináciu najčastejších nedostatkov v rozvoji čitateľskej gramotnosti:

- Pedagogická verejnosť často vníma čitateľskú gramotnosť len ako súčasť predmetu materinský jazyk a literatúra.
- Stereotypy vo vzdelávaní – zameranosť na obsah a na nižšie kognitívne funkcie - a pretrvávajúce dominantné postavenie učiteľa pri sprostredkovaní obsahu.
- Obmedzené využívanie rozmanitých učebných a informačných zdrojov.
- Nízka frekvencia práce s nesúvislými textami. Slabá schopnosť súčasného vzdelávacieho systému eliminovať a kompenzovať rozdiely medzi žiakmi, ktoré sú dané odlišnou úrovňou podnetnosti ich domáceho zázemia.
- Čitateľská gramotnosť sa nerozvíja prierezovo vo všetkých predmetoch, absentujú kvalitné podporné nástroje pre učiteľov (učebnice, metodiky, webový portál, poradenská činnosť).
- Absencia povinnej literatúry v školských knižniciach v predmete slovenský jazyk a literatúra.
- Ohrozenia/riziká: Čoraz viac žiakov a dospelých osôb má problém so základnými jazykovými zručnosťami, ako je napríklad slovná zásoba a jazyková vybavenosť. Ide pritom o nevyhnutný základ pre vývoj vyšších úrovní čitateľskej gramotnosti.

Nedostatočné povedomie širokej verejnosti o význame čitateľskej gramotnosti pre sebarealizáciu jednotlivca a život v spoločnosti.

- Existencia fenoménu bibliofóbie alebo tzv. a-gramotnosti u žiakov a mládeže. Ide o rozhodnutie nečítať napriek schopnosti čítať – trvalá ľahostajnosť voči knihám a čítaniu, čo predstavuje úplne nový postoj ku knihám, ktoré predstavujú základnú zásobáreň civilizácie. Zmena voľného času a záujmov žiakov/mládeže/dospelých.
- Chýba vôľa k námahe, cviku, sebadisciplíne, ktorá by účinne kontrolovala vôľu k pohodliu. Žiaci/mládež nepoužívajú internet iba na vyhľadávanie informácií, či dokonca na učenie sa.

V závere chceme oceniť- podčiarknuť vysoko pozitívny vplyv zasadnutí pedagogických klubov na zvýšenie úrovne a rozšírenie kompetenčného profilu pedagogických zamestnancov našej školy.

Ďakujeme za túto možnosť.

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	Ing. Mária Kvaková
12. Dátum	6.7.2020
13. Podpis	<i>Mária</i>
14. Schválil (meno, priezvisko)	Ing. Miroslav Kvak
15. Dátum	6.7.2020
16. Podpis	<i>Miroslav</i>